

dep 7/2 L

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
7 februari 2000

Ons kenmerk
CW2000/U55098

Onderdeel
directie Constitutionele
Zaken en Wetgeving

Inlichtingen
mr. G.J. Boon
T (070) 426 7508
F (070) 426 7634

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
2

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Algemene Directie van de Wetgeving en van de
Nationale Instellingen
t.a.v. de heer L. Vanneste, directeur-generaal
Koningsstraat 661000 Brussel
BELGIË

Onderwerp
uitnodiging

Geachte heer Vanneste,

Tijdens enkele telefonische gesprekken tussen u en een van mijn medewerkers hebt u aangegeven, dat u belangstelling hebt voor de wijzen waarop in Nederland elektronisch wordt gestemd bij verkiezingen. Ik ben uiteraard gaarne bereid u over dit onderwerp nader te informeren. Daarom nodig ik u bij deze van harte uit voor een bezoek aan Den Haag op woensdag 9 februari aanstaande. Bijgevoegd vindt u een routebeschrijving en een programma. Ik heb vernomen, dat u bij uw bezoek wordt vergezeld door twee medewerkers.

Na de lunch wordt u tijdens een bezoek aan het stadhuis van Den Haag, dat naast het ministerie is gelegen, ingelicht over enige praktische aspecten van het gebruik van een zeer gangbaar type stemmachine.

De gemeente Tilburg, een gemeente die gebruik maakt van een ander type stemmachines (zogenoemde stem-pc's) verzocht mij u over te willen brengen dat zij u gaarne tijdens een bezoek aan Tilburg nader wil informeren over haar ervaringen met het gebruik van stem-pc's. Desgewenst kunt u daarover contact opnemen met:

Gemeente Tilburg
Dienst Publiekszaken
de heer U. Pekdemir, hoofd sector Burgerzaken
Postbus 90118
5000 LA Tilburg
tel. **31-135429310

31072006

Datum
7 februari 2000

Ons kenmerk
CW2000/J55098

Blad
2 van 2

Helaas ben ik niet in de gelegenheid, woensdag het gehele programma bij te wonen.
Ik hoop u tijdens de lunch te ontmoeten.

Hoogachtend,
DE DIRECTEUR-GENERAAL CONSTITUTIONELE ZAKEN EN
KONINKRIJKSRELATIES,

J.P. Dirkse

Programma woensdag 9 februari 2000

- 10.30 uur: ontvangst door de heer mr. P.J. Stolk, juridisch adviseur bij de directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
plaats: Van Limburg Stirumzaal, 2^e etage hoogbouw, Ministerie van Binnenlandse Zaken, Schedeldoekshaven 200, Den Haag
- 10.45 uur: Algemene inleiding over het gebruik van stemmachines en stem-pc's bij Nederlandse verkiezingen, door mr. P.J. Stolk
- 12.00 uur: lunch
- 14.00 uur -
ca. 16.00 uur: bezoek aan het stadhuis van Den Haag, waar nadere informatie zal worden verschaft over het gebruik van stemmachines in de praktijk.

31072006

Kopie naar Gerard Boon
Brussel.

14-02-2000

BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES
INGEKOMEN
23 FEB 2000
Agenda: CW 2000/57592
RAPPEL

23-2 CVM

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Afdeling: *Zaken*
Algemene Directie van de Wetgeving
en van de Nationale Instellingen

Ministerie van Binnenlandse Zaken
Directoraat-generaal
Constitutionele Zaken en Koninkrijks-
relaties

ADG
2) CZW
TEL NED. 020 21 21 86

t.a.v. de Heer J.P. DIRKSE,
Directeur-generaal
Schedeldoekshaven, 200
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

→ 8 tolle.

Rijksregister

NEDERLAND

dep. 25/5/00

Behandelend ambtenaar:
Jean DEHERTOGH
(02) 210.21.69

Uw brief van	Uw referenties	Onze referenties	Bijlagen
		III33/01390/2000	

BETREFT : Gebruik van geautomatiseerde stemsystemen; bezoek van 9 februari 2000 in het Ministerie van Binnenlandse Zaken in Den Haag.

Geachte Heer Dirkse,

Ik dank U voor de goede ontvangst naar aanleiding van het bezoek op 9 februari 2000 met betrekking tot het gebruik van geautomatiseerde stemsystemen dat voor mij en mijn medewerkers zeer leerrijk was.

Zoals besproken tijdens onze bijeenkomst zou het voor de toekomstige ontwikkeling van de geautomatiseerde stemsystemen in Nederland en België, op Benelux-niveau zeer efficiënt zijn mochten dezelfde technische normen gehanteerd worden.

Ik zou het zeer op prijs stellen mocht U mij kunnen informeren aangaande de normen, vastgelegd in de I.D.E.A. voorschriften, die thans voor de stemmachines in Nederland toegepast worden.

Met de meeste hoogachting,

De Directeur-generaal

L. VANNESTE.

15-02-2000

31072006

**International Institute for Democracy and Electoral Assistance
(International IDEA)**

**Code of Conduct
for the
Ethical and Professional Administration of Elections**

Code of Conduct

INTERNATIONAL
IDEA

International IDEA
Strömsborg
S-103 34 Stockholm
Sweden
tel.: +46 8 698 37 33
fax: +46 8 20 24 22
e-mail: info@int-idea.se
<http://www.int-idea.se>

**Ethical
and Professional
Administration
of Elections**

International IDEA - Institute for Democracy and Electoral Assistance

INTERNATIONAL
IDEA
INSTITUTE FOR
DEMOCRACY AND
ELECTORAL
ASSISTANCE

31072006

CODE OF CONDUCT FOR THE ETHICAL AND PROFESSIONAL DISCHARGE OF ELECTION ADMINISTRATION ACTIVITIES

Introduction

At its Fifth Meeting, held from 29 February to 2 March 1996, the Board of Directors of the International Institute for Democracy and Electoral Assistance (International IDEA) endorsed the proposed development of a Code of Conduct for election administrators. The actual and perceived integrity with which an election process is administered has long been recognised as one of the most vital of the factors which determine its overall legitimacy and acceptability. The way in which the election administration performs its tasks is for that reason invariably given close attention by candidates, political parties and election observers.

2. A draft Code of Conduct, prepared by the Secretariat of International IDEA, is set out at paragraphs 7 to 14 of this paper. The purpose of paragraphs 3 to 6 is to provide background to the content of the draft Code of Conduct. The paper consists of the following elements:

- (i) a reiteration of the goals and objectives of election administration;
- (ii) Part One of the Code of Conduct - a listing of ethical principles which form the basis of election administration; and
- (iii) Part Two of the Code of Conduct - a listing of specific guidelines which give effect to the fundamental ethical principles underlying election administration.

3. It should be emphasized that the Code of Conduct should be seen not as a set of immutable rules, but as a set of guidelines to assist election administrators in the pursuit of their tasks. The diversity of situations which may be encountered in the course of election administration is such that no Code of Conduct could anticipate and prescribe responses to all of them. In all cases, election administrators should be guided not only by the Code of Conduct, but by good common sense.

Goals and objectives of election administration

4. A source in international law for the goals of election administration is article 21, paragraph 3 of the *Universal Declaration of Human Rights*¹:

"The will of the people shall be the basis for the authority of government; this will shall be expressed in periodic and genuine elections which shall be by universal suffrage and shall be held by secret vote or by equivalent free voting procedures."

---

¹ The concepts expounded in the *Universal Declaration* were subsequently incorporated in other international instruments, notably the *International Covenant on Civil and Political Rights*, the *African Charter on Human and People's Rights*, the *American Convention on Human Rights*, and the *European Convention on Human Rights*. See Guy S. Goodwin-Gill, *Free and Fair Elections: International Law and Practice*, Inter-Parliamentary Union, Geneva, 1994, pp 12-14.

5. In his study of international law and practice in relation to free and fair elections, Goodwin-Gill has argued that:

"Experience and recent State practice confirm the necessity for oversight of the electoral process ... [and] for institutionalized responsibility for implementation by impartial election officials .... An oversight mechanism that enjoys the confidence of parties and electorate is especially pressing in situations of transition, for example from single- to multi-party systems, or wherever the impartiality of the administrative authorities is in doubt. The effective *institutionalization* of basic electoral and political rights obliges States not only to establish an appropriate electoral system and to implement international obligations in regard to the individual rights, but also ... to establish an effective impartial and/or balanced mechanism for the management of legislative elections ...."².

6. In the establishment of an impartial and/or balanced mechanism for the management of legislative elections, there will usually be specific functions conferred on the bodies created, which could typically include:
- (i) conducting elections and referendums;
  - (ii) compiling and/or maintaining an electoral register;
  - (iii) promoting public awareness of electoral matters through the conduct of information and civic education programmes, with particular attention being direction to women and disadvantaged minorities;
  - (iv) providing information regarding the electoral process to candidates, political parties and other affected persons;
  - (v) ensuring the proper participation of women and minorities in the electoral process;
  - (vi) making regulations relating to the election process;
  - (vii) enforcing the electoral law;
  - (viii) researching electoral policy and related matters;
  - (ix) providing information and advice on electoral matters to the government, the legislature, and organs of the executive; and
  - (x) engaging in international co-operation and assistance.

---

² *ibid.*, p 87.

Code of Conduct - Part One - ethical principles which form the basis of election administration

7. Election administration should be undertaken on the basis of the following fundamental ethical principles.
- (i) **Respect for law** - The success of every election depends significantly on whether participants in the political process accept that the election was legitimate, and therefore binding on them. Every participant in the process has some expectation of how the election will be administered, and they have based those expectations on a common understanding of the electoral law, which they accept as a binding legal form of past policy decisions.
  - (ii) **Independence and Neutrality** - While in some cases it is deemed appropriate to appoint representatives of political parties or tendencies to election management positions, the credibility of the election process will be irretrievably compromised if those managing it are perceived as having a commitment to any particular electoral outcome. Election administrators, regardless of the basis of their appointment, must undertake all their tasks in a manner that is strictly independent and politically neutral.
  - (iii) **Transparency** - In the field of election administration, success is measured among other things by the extent to which the decisions of the election management are accepted by participants in the election process. A major source of such acceptance is the capacity of the participants in the process to satisfy themselves that the decisions have been made in an appropriate way. Election administrators must be prepared to justify their decisions, and to make the information which formed the basis of such decisions freely available.
  - (iv) **Accuracy** - Election administrators must undertake all their tasks on the basis of the highest standards of accuracy of information, and objectivity of analysis.
  - (v) **Service orientation** - Election administrations exist for the purpose of providing a service to the voters. In some countries, for example Chile, this fact is reflected in the name of the election management body. Subject to the legal framework within which they operate, and to the availability of resources, election administrations and administrators should strive to ensure that all voters are provided with service of the highest possible quality in all the circumstances, which enables them to exercise their rights with the minimum possible inconvenience.

Code of Conduct - Part Two - specific guidelines which give effect to the fundamental ethical principles underlying election administration

Respect for law

8. Under the general heading of respect for law, the following specific obligations can be identified. Election administrations and administrators should:

3
1
0
7
2
0
6

- (i) act at all times in compliance with the laws of the country; and
- (ii) within the legal framework established in the country, ensure that:
  - (a) the laws relating to elections are fully and impartially implemented; and
  - (b) parties, candidates, voters and other participants in the election process are treated in a way which is fair and just in all the circumstances.

Independence and Neutrality

9. Under the general heading of independence and neutrality, the following specific obligations can be identified. Election administrations and/or administrators should:

- (i) act in a strictly neutral and unbiased manner in relation to political parties, candidates, the voters, and the press and media;
- (ii) reject any improper influences, and, except as provided by law, refrain from accepting directions relating to the performance of their tasks³;
- (iii) refrain from any action which indicates, or is capable of being seen as indicating, partisan support for any candidate, political party, political actor or tendency;
- (iv) disclose any relationship with any relevant actors which may lead to a conflict of interest with their election administration duties;
- (v) refrain from accepting any gifts from parties or persons involved in the election process;
- (vi) refrain from any unauthorised activities, including any private activities, which could give rise to an actual or perceived conflict of interest in respect of their role as election administrators;
- (vii) conduct themselves in an irreproachable manner, and exercise very sound judgement, and the highest levels of personal discretion, at all times;
- (viii) refrain from expressing views on subjects which are likely to be issues at the election, and in particular refrain from communicating with voters on matters of partisan significance;
- (ix) refrain from taking part in functions or activities which could lead to a perceptions of sympathy for a particular candidate, political party, political actor or tendency; and
- (x) in the case of individuals, refrain from wearing party symbols or colours.

---

³ This prescription expresses the need for independent election administration. In some cases this may be achieved by provision for institutional independence, while in others, it may be achieved through cultural norms and conventions.

Transparency

10. The preliminary point should be made that elections tend to give rise to large amounts of data, extensive databases, and many documents. It will not in general be feasible to make arrangements for any person to examine or copy any document. Electoral or "freedom of information" laws should however prescribe, and election administrators should be prepared to implement, arrangements for ensuring access to documents and information which are effective and reasonable in all the circumstances.

11. It should also be noted that in many cases the holding of consultations with participants in the political process, either on a regular basis or in relation to specific decisions, has been found to be an effective way of reinforcing transparency in administration.

12. Under the general heading of transparency, the following specific obligations can be identified. Election administrations and administrators should:

- (i) implement systems to make available to interested parties in a timely manner all critical information, documents and databases used in the election process, and more generally in the normal operations of the election administration;
- (ii) where it is appropriate in the circumstances, be prepared to consult with participants in the election process, either on a regular basis, or in relation to specific decisions;
- (iii) ensure that any legal rights conferred on the agents of political parties or candidates can be fully and effectively utilised;
- (iv) be prepared to provide (on request) justifications for and explanations of decisions they have made as part of the election process or their general operations in response to reasonable requests; and
- (v) disclose at their own initiative any deficiencies in the administration of an election of which they are aware.

Accuracy

13. Under the general heading of accuracy, the following specific obligations can be identified. Election administrations and administrators should:

- (i) in accordance with the legal framework within which they are working, take all necessary steps to ensure that all information compiled, used or published by them has a sound factual basis; and
- (ii) endeavour to ensure that information is collected, compiled and published in a way that is systematic, clear and unambiguous.

Service orientation

14. Under the general heading of service orientation, the following specific obligations can be identified. Election administrations and administrators should:

- (i) seek to implement systems which will minimise any inconvenience voters will face in participating in the election process;
- (ii) seek to take steps to ensure that the election process is adequately understood by the voters; and
- (iii) ensure as far as possible that adequate provision is made for voting by persons who might face particular difficulty in voting, such as blind, physically handicapped or illiterate voters, or voters living in remote areas.

BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES
INGEKOMEN

28 JUN 2000

Afdeling:
Agenda:
RAPPEL NA

C2W
CW 00/76430

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
mw. mr. C.A.R. de Beus, kamer H 1016
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Sdu Uitgevers
Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20025, 2500 EA Den Haag
Telefoon (070) 378 99 11
Internet <http://www.sdu.nl>

3/11

CB dep

ABN-Amro 43 61 48 315
Postbank 307729
Handelsregister Den Haag 124000

Ons kenmerk
HFR/00623vk2-2414/RWR

Uw referentie

Datum
26 juni 2000

Doorkiesnummer
(070) 378 9228

Bijlage(n)

Afdeling
Sdu Uitgevers / VUGA

Betreft
Informeren i.z. goedkeurings-
traject stembalies

Fax
(070) 385 92 76

E-mail
h.ruddijs@sdu.nl

Geachte mevrouw De Beus,

Bij deze deel ik u mede dat Sdu Uitgevers bij TNO offerte heeft aangevraagd voor het keuren van een nieuw hardwaremerk "Tulip", om als stembalies ingezet te worden bij verkiezingen, een en ander conform artikel 8 juncto artikel 5 van de "Regeling voorwaarden en goedkeuring stembalies 1997" ("één-uit-tien-keuring"). Na gunstig verloop van deze keuring kan het merk Tulip voor verkiezingen gebruikt worden naast de reeds goedgekeurde hardwaremerken Laser, Compaq, Hewlett Packard (HP) en IBM. Een en ander is u bij brief d.d. 8 december 1999 reeds aangekondigd.

CW 99/90050

Na ontvangst van de verklaring van TNO dat sprake is van een voor gebruik bij de verkiezingen goedgekeurde stembalies die voldoende overeenstemt met het goedgekeurde prototype, stellen wij u daarvan op de hoogte. Tevens nemen wij dan contact met u op, om te komen tot de door uw ministerie te verlenen goedkeuring voor het gebruik van het merk Tulip bij het Sdu/VUGA Rs Vote stembalies systeem voor verkiezingen.

Met vriendelijke groet,
Sdu Uitgevers

H.E. Ruddijs
Adjunct-uitgever

BINNENLANDSE ZAKEN
EN KONINKRIJKSRELATIES
INGEKOMEN

16 JUL 2001,

Afdeling:
Agenda:
RAPPEL NA

C2W
CW 2001/78860.

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving
Dhr. mr. P.J. Stolk
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Sdu Uitgevers
Christoffel Plantijnstraat 2
Postbus 20025, 2500 EA Den Haag
Telefoon (070) 378 99 11
Internet <http://www.sdu.nl>

ABN-Amro 43 61 48 315
Postbank 307729
Handelsregister Den Haag 124000

dep. ag. C2W
6/8/01

Ons kenmerk
HFR/01713vk1-2414

Uw referentie

Datum
13 juli 2001

Doorkiesnummer
(070) 378 9228

Bijlage(n)

Afdeling
Sdu Uitgevers

Betreft

Fax
(070) 385 92 76

E-mail
hnrus@sdu.nl

CW 2001/58534

Geachte heer Stolk,

Op 27 februari jongstleden zonden wij u een brief met het gespreksverslag van onze bijeenkomst op uw Ministerie d.d. 14 februari. In deze brief verzochten wij u aan te geven of u het met ons eens bent dat met de door ons genoemde (bestaande) procedures omtrent het 'gecertificeerd wissen' van pc's, feitelijk hetzelfde resultaat wordt bereikt als de in het kiesbesluit vereiste 'nieuwe pc'.

Het feit dat de tijdelijke referendumwet doorgang heeft gevonden maakt dat Sdu Uitgevers een groeiend aantal vragen ontvangt van gemeentes naar de mogelijkheden van de 'Sdu StemPc', omdat deze zich bij uitstek leent voor het houden van gecombineerde verkiezingen (en/of referenda). Verder merken wij op dat bovengenoemde inzet van de stempc voor gemeentes een aantrekkelijk alternatief kan zijn in vergelijking met de kostbare en tijdrovende aanpassingen van stemmachines voor het houden van meerdere verkiezingen.

In het licht van de toenemende vraag van gemeentes naar mogelijkheden in deze en de langdurige termijn die staat voor de goedkeuring van een dergelijke programma door TNO, stellen wij een spoedige reactie uwerzijds zeer op prijs.

Mocht u nog vragen hebben of aanvullende informatie wensen dan kunt u uiteraard contact met mij opnemen.

Hoogachtend,
Sdu Uitgevers,

H. E. Ruddijs
Uitgever

Datum
6 augustus 2001

Ons kenmerk
CW01/81779

Onderdeel
directie Constitutionele Zaken
en Wetgeving

Inlichtingen
mr. G.J. Boon
T (070) 426 7508
F (070) 426 7634

Uw kenmerk
HFR/01713vk1-2414

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Sdu Uitgevers
t.a.v. de heer H.F. Ruddijs
Postbus 20025
2500 EA Den Haag

Onderwerp
goedkeuring stemmachines

Geachte heer Ruddijs,

In reactie op uw brief van 13 juli 2001 deel ik u het volgende mede. Helaas heeft de beantwoording van uw brief d.d. 27 februari 2001, kenmerk HFR/01227vk2-2414/RWR, vertraging opgelopen. Hiervoor mijn excuses. In uw laatstgenoemde brief vroeg u of ik, evenals Sdu Uitgevers, van mening ben dat Sdu/Info Products door het leveren van pc's die volgens een bepaalde procedure zijn geschoond in wezen nieuwe pc's levert en daarmee het Kiesbesluit volgt.

Tijdens het gesprek dat wij op 14 februari van dit jaar voerden over enige aangelegenheden betreffende stemmachines werd dezerzijds toegelicht, waarom bij besluit van 9 april 1997 (Stb. 164) onder meer een nieuw artikel 15a in het Kiesbesluit werd opgenomen, dat bepaalt dat een stemmachine - behoudens specifiek aangewezen onderdelen daarvan - slechts bij verkiezingen mag worden gebruikt indien de machine niet eerder voor andere doeleinden dan stemmingen is gebruikt. Zoals ik tijdens het gesprek reeds aangaf, dient deze bepaling letterlijk te worden genomen. Ik zegde echter tevens toe, nadere informatie in te winnen over dit onderwerp.

Ik verwacht u medio september nader te kunnen berichten.

Hoogachtend,
DE JURIDISCH ADVISEUR,

P.J. Stolk

31072006

Datum
21 september 2001

Ons kenmerk
CW01/87688

Onderdeel
DGCZK/CZW

Inflictingen
mr. G.J. Soon
T (070) 428 7508
F (070) 428 7634

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekhaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
t.a.v. de heer W.C.F. Cnossen
Hoofd NBV
Postbus 20010
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Onderwerp

Onderzoek naar het wissen van
computergeheugens stemmachines

Geachte heer Cnossen,

Op 10 september j.l. hebben de heer Boon en ik gesproken met de heer F.S. Taal van uw bureau over het wissen van geheugens van computers die als stemmachine worden gebruikt.

Aanleiding voor dit gesprek was het verzoek van een van de leveranciers van stemmachines om personal computers die in de kantoorautomatisering van de gemeenten zijn ingezet, later als stemmachine te mogen inzetten. Het huidige Kiesbesluit laat dit niet toe. Het verbod om apparatuur die voor een ander doel is gebruikt, daarna bij verkiezingen als stemmachine in te zetten, is in 1997 in het Kiesbesluit opgenomen teneinde te voorkomen dat programmatuur die op een pc aanwezig is ten behoeve van de kantoorwerkzaamheden, invloed zou kunnen hebben op de juiste werking van verkiezingsprogrammatuur.

De desbetreffende leverancier van stemmachines geeft thans echter aan, dat er inmiddels programmatuur en procedures beschikbaar zijn om de geheugens van pc's zodanig te wissen dat er geen beïnvloeding van verkiezingen meer kan plaatsvinden.

Het verzoek van de stemmachineleverancier is voor mij aanleiding geweest om contact te zoeken met het Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging. Het eerder genoemde gesprek met de heer Taal leidde tot de conclusie dat het aanbeveling verdient, het NBV in te schakelen. In verband hiermee verzoek ik u, na te gaan welke mogelijkheden en eventuele risico's er bestaan met betrekking tot het wissen van geheugens van computers die als stemmachine worden ingezet nadat zij in de kantoorautomatisering zijn gebruikt. Inmiddels heeft een van mijn medewerkers informatie ingewonnen bij de Marine met betrekking tot de ervaringen die daar zijn opgedaan bij het wissen van geheugens van pc's.

31072006

Datum
21 september 2001

Ons kenmerk
CW01/87688

Blad
2 van 2

Voor nadere inlichtingen omtrent dit onderwerp kunt u zich wenden tot de heer
G.J. Boon.

Hoogachtend,
DE JURIDISCH ADVISEUR,

P.J. Stolk

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'S' and 'P' intertwined, written over a horizontal line.

na apparaat voegen bij CW 2001/487688 bij HK. DJ

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

clp. reg. CW
14/1

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
T.a.v. de heer G.J. Boon
DGCZK/CZW
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum
11 oktober 2001

Ons kenmerk
1750999/01

Onderdeel
Nationaal Bureau voor
Verblindingsbeveiliging

Inlichtingen
E-mail nincsa@nbv.cisron.nl
T (070) 320 44 00
F (070) 327 03 21

Uw kenmerk
CWO1/87688

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Postadres
Postbus 20010
2500 EA Den Haag

Onderwerp
Kennisgeving van ontvangst

Hierbij bericht ik u dat uw verzoek, een onderzoek in stellen naar het wissen van computergeheugens van stemmachines, in goede orde is ontvangen.

Uw verzoek is in behandeling genomen door de heer E. van der Laan.
Deze kunt u telefonisch bereiken via nummer 070 – 320.44.00.

Uiterlijk 1 november 2001 zult u door bovengenoemd contactpersoon worden geïnformeerd over de verdere behandeling van uw verzoek.

HET HOOFD VAN DE BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST,
voor deze,
het Hoofd van het Nationaal Bureau voor Verblindingsbeveiliging.

W.C.J. Crossen

3107200E

Datum
21 september 2001

Ons kenmerk
CW01/87690

Onderdeel
DGCZK/CZW

Inlichtingen
mr. G.J. Boon
T (070) 426 7508
F (070) 426 7834

Uw kenmerk

Blad
1 van 1

Aantal bijlagen

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Sdu Uitgevers
t.a.v. de heer H.F. Ruddijs
Postbus 20025
2500 EA 's-GRAVENHAGE

Onderwerp
Onderzoek naar het wissen van
computergeheugens stemmachines

Geachte Ruddijs,

In vervolg op mijn brief van 6 augustus j.l., kenmerk CW01/81779, bericht ik u het volgende.

De informatie die ik, zoals eerder toegezegd, over het wissen van geheugens van computers die daarna als stemmachine worden ingezet, heb ingewonnen, heeft mij ertoe gebracht om dit onderwerp nader te laten onderzoeken. Ik zal u op de hoogte brengen van de resultaten van dit onderzoek. Bij dit onderzoek zal uiteraard ook de door u aangedragen informatie worden betrokken.

Ten overvloede vermeld ik nog dat artikel 15a van het Kiesbesluit onverkort geldt. Ik verzoek u deze bepaling onder de aandacht te brengen van gemeenten zich voor informatie tot u wenden.

Hoogachtend,
DE JURIDISCH ADVISEUR,

P.J. Stolk

31072006